

Flerårig handleplan for sundhedsinnovation

Region Midtjylland arbejder for, at alle kan være sunde, raske, trygge og livsglade – uanset hvilken plads i samfundet vi har, eller hvor i landsdelen vi bor. Det gør vi ved hele tiden at udvikle vores sundhedsvæsen, så det fortsat kan levere behandling af høj kvalitet. Men der kommer ikke mange ekstra penge til sundhedsvæsenet. Løsningen er derfor at finde på nyt – ikke løbe stærkere for at gøre mere af det samme.

Dato 21-08-2019

Region Midtjylland står over for en række strategiske udfordringer inden for sundhedsinnovation. Med afsæt i målsætningerne for den regionale udviklingsstrategi om **at bane vej for et mere bæredygtigt og effektivt sundhedsvæsen af høj kvalitet – for borgeren og tæt på borgeren**, har regionen prioriteret en række bestemte områder i de kommende år. Disse gennemgås efter næste afsnit.

Side 1

Da mange af de områder der ligger i handleplanen er nye, er tilgangen til områderne, at der først opbygges et videngrundlag for at skabe den bedst mulige kvalitet af viden for at igangsætte handlinger og finde de rette partnerskaber for udvikling af løsninger. Men også for at skabe det bedst oplyste videngrundlag for de politiske prioriteringer og beslutninger på områderne. Det betyder også, at udvalget for regional udvikling vil blive inddraget i opstarten af nye områder – ved at give politikerne god adgang til at møde forskere, klinikere og borgere om en problemstilling/udfordring for at opnå et godt grundlag for fx at foretage prioriteringer på et område eller sætte handlinger i gang. Denne metode er beskrevet yderligere under temaet sundhed og ernæring.

1) Opbygning af et stærkt regionalt supportsystem for sundhedsinnovation

Udfordringen:

- Mange medarbejdere i klinikken samt forskere og private virksomheder er optaget af at skabe innovative og bedre løsninger i sundhedsvæsenet. De er i stor udstrækning klar over, at de skal arbejde på tværs af fag- og organisationsskel for at lykkes, men kun få gør det. En analyse foretaget af Region Midtjylland i 2018 viser, at der er et uforløst potentiale.

Region Midtjylland ønsker at udløse potentialet ved at udvikle det regionale økosystem (samarbejde mellem fx hospitaler, virksomheder, videns- og forskningsinstitutioner m.fl.). Det skal sikre overblik og gennemsigtighed, så alle med interesse for sundhedsinnovation lettere vil kunne finde hinanden og sikre bedst mulig sparring til udviklingen af deres idéer. Det vil også være med til at understøtte yderligere offentligt-privat samarbejde. Ved at skabe overblik over, hvor man kan få hjælp til at finde partnere og ekspertise til at udvikle sin idé, vil flere idéer blive afprøvet og komme ud over idéstadiet. Indsatsen med at kortlægge og tilrettelægge et mere brugervenligt økosystem for sundhedsinnovation skal ske i tæt samspil med den indsats, der bliver gennemført på life science området.

Regionen vil derfor i de kommende år have fokus på følgende handlinger.

a. Kortlægning af det interne økosystem

Der er flere stabs- og fællesfunktioner, der varetager forskellige opgaver med henblik på at hjælpe medarbejdere med gode idéer til forbedringer på sundhedsområdet. For at sikre, at folk både internt og eksternt ved, hvor de kan få hjælp til hvad, er det vores ambition at kortlægge hvem der løser hvilke opgaver i de forskellige funktioner. Kortlægningen skal både hjælpe den enkelte innovatør til nemmere at få fat i rette vedkommende, samt sørge for at henvisning og involvering af rette funktion sker i videre omfang. Kortlægningen igangsættes i løbet af andet halvår 2019 i samarbejde mellem Team Sundhedsinnovation og Koncern HR, Udvikling. En kortlægning der herefter skal kommunikeres til alle regionens hospitaler i samarbejde med Koncern Kommunikation.

b. Kortlægning af det eksterne økosystem og samspillet med det interne økosystem

I forlængelse af den interne kortlægning udvides kortlægningen til at omfatte de eksterne aktører, der har en rolle i sundhedsinnovation. Her er der tale om bl.a. forsknings- og vidensinstitutioner, innovationsmiljøer, erhvervsfremmeaktører, inkubatormiljøer, kapitalformidlere, patientforeninger, brancheorganisationer og private virksomheder. Kortlægningen skal skabe overblik over hvem der udgør økosystemet, hvilke roller og opgaver de varetager i innovationsarbejdet, og gøre denne viden tilgængelig for den enkelte innovatør samt de mange øvrige aktører i økosystemet. Det er målet at øge koblingerne mellem relevante aktører, så de bruger og inddrager hinanden, hvor det er relevant. Det skal være med til at få flere gode idéer til at blive til løsninger, der anvendes, deles eller bliver sat i produktion til gavn for patienterne og borgerne. Kortlægningen foretages i løbet af 2020.

Kortlægning vil igen foregå i tæt sammenhæng med indsatsen på life science området.

c. Behov for ny governance?

For at undgå at kortlægningen af det eksterne økosystem bliver et øjebliksbillede, der hurtigt mister relevans, fordi organisationer bevæger sig, skal der etableres en struktur for, hvordan de mange aktører til sammen løbende kan holde hinanden orienteret om, hvad de laver. Men også hvordan man sammen gerne vil udvikle nye løsninger og overkomme de barrierer, der måtte være til hinder herfor. Det skal undersøges, hvorvidt en del af denne opgave kan varetages i allerede eksisterende netværk eller aftaler. Denne afdækning vil ske parallelt med de to foregående handlinger.

d. Spredning og skalering

Et overordnet formål med at kortlægge og koble aktører er at sikre, at de idéer og innovative løsninger der findes også bliver implementeret, ikke kun lokalt der hvor de opstår, men i hele vores sundhedsvæsen. Derfor sætter Team Sundhedsinnovation en række initiativer i gang i samarbejde med Koncern HR, Udvikling med henblik på at øge spredning og skalering både internt og mellem regionens hospitaler. De idéer, der skal sættes i produktion med henblik på kommercialisering, skal henvises til den rette hjælp til at blive til bæredygtige virksomheder. Samarbejdet om spredning og skalering igangsættes i efteråret 2019 og vil fortsætte de kommende år. Der vil være behov for politiske bevågenhed og økonomisk prioritering i forhold til at sprede løsninger til hele regionen.

Men spredning og skalering er også en national udfordring. Med et ny nedsat innovationsboard i regi af Danske Regioner skal regionerne imellem i højere grad sprede og skalere løsninger på tværs. Et arbejde som starter i efteråret 2019 og som Team Sundhedsinnovation understøtter.

e. Mikrofinansering til nye innovationer

Som en del af den support, som Team Sundhedsinnovation tilbyder hospitalerne, er mikrofinansiering til nye innovationer. Hospitalerne har siden 1. januar 2019 haft mulighed for, gerne sammen med eksterne aktører fra økosystemet, at søge om midler fra en Sundhedsinnovationspulje. Puljen har haft god succes og bidraget til opstart eller tests af mange nye innovative løsninger. Erfaringen med den store efterspørgsel på mikrofinansiering gør, at puljen fremadrettet kategoriseres til tre områder i en toårig periode. Derudover vil der være en mindre del af puljen, der stadig vil være åben. Områderne udpeges af udvalget for regional udvikling på temamøde i udvalget i januar 2020.

2) Styrkelse og udnyttelse af potentialet for området for life science¹

Udfordringen:

- Med baggrund i den tidligere regerings Vækstplan for life science ses der et uforløst udviklingspotentiale af området i forhold til at styrke innovation, forskning og produktudvikling, der på sigt kan bidrage til at tiltrække talenter, ressourcer og virksomheder til regionen – alt sammen med henblik på at understøtte udviklingen på hospitalerne.

Region Midtjylland ønsker at udvikle økosystemet for life science i Region Midtjylland med henblik på at understøtte den tidligere regerings Vækstplan for life science og bidrage til at hele Danmark bliver førende inden for området.

De primære udfordringer knytter sig til 1) opbygning af indsigt og forståelse for aktører, forudsætninger og mekanismer i økosystemet, 2) engagering og forpligtelse af de relevante

¹ Life science virksomheder defineres i Vækstplanen som alle virksomheder, der arbejder i hele eller dele af værdikæden inden for lægemidler og bioteknologiske præparater samt medicoprodukter. Det vil sige virksomheder, der laver forskning, udvikling, rådgivning, produktion og/eller salg. Medicoprodukter omfatter udstyr mv., som bruges i forbindelse med sundhedsbehandling, fx hospitalssenge eller sprøjter. Medico omfatter også i stigende grad digitale sundhedsløsninger.

(Kilde: Erhvervsministeriet 2018, Vækstplan for life science)

aktører, og 3) udvikling og eksekvering af en effektiv indsats, der bygger videre på økosystemets styrkepositioner indenfor life science.

Regionen vil derfor i de kommende år have fokus på følgende handlinger.

a. Analyse af økosystemet

Analysen af økosystemet for life science skal hjælpe med at opbygge en indsigt og forståelse for aktører, forudsætninger og mekanismer i økosystemet. Analysen vil 1) kortlægge de aktører, der udgør life science økosystemet hovedsageligt i Region Midtjylland, men også de aktører der nationalt og internationalt har betydning for økosystemet i Region Midtjylland, 2) give en indikation af hvilke styrkepositioner inden for life science, der er unikke i Region Midtjylland – både i det offentlige sundhedssystem, hos virksomheder og på vidensinstitutioner, 3) opsamle erfaringer fra samarbejder på tværs af de identificerede aktører i økosystemet, og 4) komme med policy anbefalinger ift. hvordan Region Midtjylland bedst kan understøtte en udvikling af økosystemet fremadrettet, og dermed bidrage med at nå den nationale ambition om dansk life science i verdensklasse. Analysen gennemføres i efteråret 2019.

b. Engagering og forpligtelse af de relevante aktører

Under og efter udarbejdelsen af analysen (handling a) ligger et arbejde ift. at engagere og forpligte de relevante life science aktører i indsatsen. Dette vil primært være det offentlige sundhedssystem (bl.a. Aarhus Universitetshospital), de relevante forsknings- og vidensinstitutioner samt de centrale eller toneangivende life science virksomheder. Men også understøttende aktører som fx inkubatormiljøer, MedTechInnovationConsortium(MTIC), kapital- og supportaktører vil være relevante ift. indsatsen. Handlingen vil i praksis bestå i en række eksplorative- og forventningsafstemmende møder og et arbejde ift. at få udarbejdet et form for strategipapir og en handlingsplan, der kan samle aktørerne om en fælles indsats. Den indsats vil ske fra efteråret 2019 og videre i 2020.

c. Udvikling og eksekvering af en effektiv indsats

På baggrund af analysen af økosystemet og de forventningsafstemmende møder med de relevante aktører udvikles og aftales konkrete udviklingsindsatser for life science økosystemet. Indsatsen vil formentlig komme til at bestå af en række forskelligartede udviklingsspor, der eksekveres af forskellige aktørkonstellationer, men som til sammen medvirker i at skabe den udvikling af økosystemet som gør, at Region Midtjylland i stigende grad bidrager til at hele Danmark bliver førende inden for life science. Et eksempel herpå er opbygningen af et fysisk innovationsmiljø i forbindelse med dels Aarhus Universitetshospital og DNV-Gødstrup.

3) Sundhed og ernæring

Udfordringen:

- Underernæring og uplanlagt vægttab er et udbredt problem især blandt de svageste ældre.

Den rette ernæring og gode måltider har stor betydning for ældres sundhed og livskvalitet, men mange ældre lider af underernæring og uplanlagt vægttab. Årsagerne til uplanlagt vægttab kan være generel nedsat funktionsevne og derfor besvær med at spise selv, dårlig tandstatus, nedsat appetit samt psykiske faktorer såsom at de spiser alene. Konsekvenserne

kan være alvorlige og medføre øget behov for hjælp og pleje, øget risiko for ny sygdom, genindlæggelser, komplikationer og tidlig død.

Man har ingen tal for de økonomiske konsekvenser af underernæring hos ældre i Danmark, men merudgiften på hospital, i hjemmepleje og plejebolig i forbindelse med underernæring er estimeret til knap 6 mia. kr. årligt².

Regionen vil derfor i de kommende år have fokus på følgende handlinger:

a. Mere fokus på underernæring blandt ældre

Region Midtjylland har modtaget en bevilling fra Joint Research Center under Europa Kommissionen til at afholde en konference om sundhed og underernæring hos ældre borgere. Aarhus Universitet er medansøger, mens Aarhus Kommune og Central Denmark EU Office er tilknyttet ansøgningen og sidder i styregruppen. Desuden er Wageningen Nutrition and Healthcare Alliance i Holland tilknyttet ansøgningen. Konferencen afholdes på Aarhus Universitet tirsdag d. 29. oktober 2019.

Som optakt til konferencen er der planlagt to events, der skal skabe generel opmærksomhed om de udfordringer, der er med ældre og underernæring:

1. Under Food Festival i Aarhus 2019 afholder Region Midtjylland i samarbejde med VIA University College en workshop/undervisning af sygeplejestuderende fra VIA om ernæringens betydning for pleje og behandling. Derudover er Region Midtjylland medvært på en Sundheds- og bæredygtighedsscene, hvor der bl.a. vil være en politisk debat om underernæring. Desuden vil der være flere events på scenen, der på en eller anden måde skal gøre festivaldeltagerne opmærksomme på de udfordringer, der er med ældre og underernæring.
2. Der afholdes et politisk debatmøde på Aarhus Universitetshospital om underernæring blandt ældre. Her er både regionale, kommunale og nationale politikere inviteret, og de skal høre om og debattere om problemstillingen med fagpersoner fra hospitalerne og den kommunale pleje.

Regionsrådet er inviteret til at deltage i alle tre arrangementer.

Hvis denne form for inddragelse af politikerne, hvor de bl.a. får gode muligheder for både at møde forskere, klinikere og borgere om en problemstilling/udfordring er en succes, vil det danne grundlag for, hvordan politikerne fremadrettet inddrages, når der tages hul på en udfordring i vores sundhedsvæsen, som ligger inden for den regionale udviklingsstrategi.

b. Digital ernæring

Flere hospitaler ønsker at anvende et elektronisk madbestillingssystem, og der er flere pilotprojekter i gang. Et elektronisk madbestillingssystem kan bruges til flere ting. Helt oplagt skal det bruges af patienter/pårørende/plejepersonale til at bestille mad, og på lang sigt gerne efter patientens behov, ønsker og tidspunkt på dagen. Samtidig kan et sådan system bruges til at registrere patienternes indtag af f.eks. energi og protein, og dermed give personalet en bedre mulighed for at sikre, at patienterne har et tilstrækkeligt kostindtag under indlæggelsen.

² Kilde: Kost- og ernæringsforbundet

c. National handlingsplan

På den lange bane vil målet med indsatserne være at få udarbejdet en national handlingsplan på ernæringsområdet. En sådan handlingsplan vil kunne støtte op om Den nationale handlingsplan 2016 for "Styrket indsats for den ældre medicinske patient" og de anbefalinger der er i "Oplæg om ernæringsindsatser for den ældre medicinske patient" fra Sundhedsstyrelsen 2017. Vejen dertil vil være samarbejdsprojekter og initiativer, der til sammen kan give den fornødne faglige ballast til at initiere en handlingsplan for området. For at kunne realisere en national handleplan er der udover samarbejdsprojekter og initiativer behov for politisk bevågenhed og prioritering.

d. Internationalt samarbejde

På nuværende tidspunkt er der ikke fokus på underernæring hos ældre borgere i hverken de danske eller europæiske forsknings- og innovationspuljer. Derfor vil der også blive iværksat en indsats på EU-niveau for på længere sigt at få afsat midler til forskning og innovation inden for området under f.eks. Horizon Europe.

Andre europæiske lande har også stort fokus på underernæring hos ældre. Nogle lande – deriblandt Holland – er længere fremme end Danmark, hvorimod andre lande også ser det som et fokusområde fremadrettet. Mulighederne for at samarbejde internationalt vil allerede blive diskuteret i oktober 2019 - dagen efter konferencen. Det er målet at starte nye samarbejder op med henblik på at søge EU-midler til nye innovations- og forskningsprojekter. Samtidig vil der blive etableret et tæt samarbejde med Wageningen Nutrition and Healthcare Alliance fra Holland med henblik på at udveksle erfaringer omkring ernæring på hospitaler.

4. Sundhed og kultur

Sundhedsinnovation drejer sig ikke udelukkende om forskning i ny teknologi og medicin. Hospitalerne skal være åbne overfor andre og blødere greb. Derfor er der et fokus på, hvordan kultur kan spille en aktiv rolle ind i nye løsninger af udfordringer på sundhedsområdet. Dels er Team Sundhedsinnovation sammen med Kulturteamet vært for Sundhedsalliancen for musik og lyd, hvor kommuner, Aarhus Universitet, Musik Konservatoriet m.fl. mødes for at inspirere hinanden og sammen finde nye veje for brug af musik og lyd i pleje- og sundhedssektoren. Regional Udvikling ønsker også at inddrage relevante sundhedsaktører fra regionen, eksempelvis psykiatrien, i "Netværket for kultur, beskæftigelse og sundhed", der blev bevilliget af regionen i forsommeren, for at sikre sammenhæng på tværs af de sundhedssystemer, der møder borgeren.

Sammenhæng med øvrige planer og strategier i Region Midtjylland

Team Sundhedsinnovation har et stort fokus på både at skabe synergi mellem fagområderne i Regional Udvikling men også ift. resten af koncernen, jf. afsnittet om et stærkt supportsystem. Det betyder også, at der laves koblinger og samarbejder ift. Sundhedsaftalen, Alliancen for den nære psykiatri, Digitaliseringsstrategien, Human First samt Sundheds- og hospitalsplanen, hvor det giver mening. Det fokus fordrer et endnu tættere samarbejde mellem udvalget for regional udvikling og Hospitalsudvalget i forhold til fx det bæredygtige hospital, sundhed og ernæring samt sundhed og kultur.